ANUARIO BRIGANTINO

Historia - Arte - Literatura - Antropoloxía - Entidades culturais e deportivas - Acontecementos do ano - Administración Municipal

Fundado por D. Francisco Vales Villamarín

Director: Alfredo Erias Martínez
Secretario e asesor: Julio Cuns Lousa

Asesores:
Manuel Ares Faraldo
José Antonio Miguez Rodríguez

Colaboradores técnicos:
José Mª Veiga Ferreira
Mª del Pilar Vázquez Ares
Carlos Fernández Fernández
Emilio Grandío Seoane
Santiago Boullosa Cerviño
Pablo de la Fuente Lago
Isidro López Yáñez
Fernando Veiga Dopico

EXCMO. CONCELLO DE BETANZOS

1995 nº 18

Dos traballos asinados responden os seus autores; dos demais, a dirección do ANUARIO BRIGANTINO

Data límite de admisión de orixinais:
31 de MARZO

REDACCIÓN E INTERCAMBIOS

Excmo. Concello de Betanzos
Arquivo e Biblioteca Municipais
Rúa Emilio Romay, 1
15300 Betanzos, A Coruña
Tlf. (981) 771946

O ANUARIO BRIGANTINO é analizado sistematicamente polo "CENTRO DE INFORMACIÓN Y DOCUMENTACIÓN CIENTÍFICA" (C.I.N.D.O.C.) do C.S.I.C. e incluído na base de datos ISOC. Ésta ofrece información sobre artigos publicados en máis de 1.000 revistas especializadas nos diferentes campos do coñecemento que pertencen ás Humanidades ou ás Ciencias Sociais.

A base de datos ISOC, accesible en liña desde calquer PC ou terminal de ordenador pola rede telefónica conmutada ou por liñas especializadas para a transmisión de datos (X-25), distribúese tamén en CD-ROM e en forma de repertorios bibliográficos impresos.

O seu enderezo é:
Calle Pinar, 25, 3º, 28006 MADRID.
Tlelf. (91) 4112220. Fax 564 50 69.

***

Así mesmo, os traballos do ANUARIO intégranse nas bases de datos da BIBLIOTECA XERAL da UNIVERSIDADE DE SANTIAGO DE COMPOSTELA.

Cuberta:
A igrexa de Santiago de Betanzos no 1891. Acuarela de D. Francisco Javier Martínez Santiso. Donación de D. Luis Veiga ó Arquivo Municipal de Betanzos.

Contracuberta:
Canzorro da igrexa betanceira de San Francisco (s. XIV). Debuxo de Alfredo Erias.

Deseño da cuberta, composición e maqueta: Alfredo Erias.

Depósito legal: C-680/96
ISSN: 1130-7625
Imprime: LUGAMI. Rúa de Santiago, 4, Betanzos.

Ilmo. Sr. Don Manuel Lagares Pérez

Alcalde-Presidente do Excmo. Concello de Betanzos

Seguimos aquí, desde Betanzos, no cerne do Antigo Reino de Galicia, amosando un sinnúmero de traballos de investigación que servirán, sen dúbida, para mellorar o futuro. Mantemos o esforzo conscentes de que estamos a servir intereses culturais que van moito máis aló do noso Concello, como máis aló chegaron os ecos do curso internacional que organizamos este ano sobre *O camiño dos nacionalismos*.

Todo un síntoma do que representa hoxe o *Anuario Brigantino* vese perfectamente na gran cantidade de profesores, doctorandos e licenciados universitarios que se acollen ás súas páxinas para amosar o froito da súa laboura investigadora. É tamén outro indicativo comprobar como eses traballos circulan logo polas bases de datos de todo o mundo.

O *Anuario Brigantino* é o mellor embaixador de Betanzos e unha vez máis temos que agradecer a súa boa saúde a todos e cada un dos membros do equipo que o levan redactando desde hai máis dunha década, e de xeito especial ó seu director D. Alfredo Erias, sen esquecer a xestión do Delegado de Cultura, D. Francisco Díaz.

¡Gracias a todos!

Torre do Reloxo e Igrexa de Santiago antes de 1900. Fotografía de D. Francisco Javier Martínez Santiso.

ÍNDICE

HISTORIA...

- Notas arqueológicas: Un depósito de hachas de talón en tierras ambroesas, por FRANCISCO VALES VILLAMARÍN 11
- A encomenda de Betanzos da Orde do Temple, por XOÁN CARLOS PEREIRA MARTÍNEZ 13
- Don Fernando de Andrade y las minas de Galicia, por JOSÉ GARCÍA ORO 21
- Evolución dos nomes das rúas nunha cidade antiga de Galicia: Betanzos, por ALFREDO ERIAS 29
- La cátedra de latinidad de Betanzos (1614-1853), por JOSÉ MANUEL DOMÍNGUEZ GARCÍA 61
- El archivo de los Vaamonde en la casa de Ouces, por ADORACIÓN VAAMONDE GAMO 77
- Betanzos según Antonio Riobóo y Seijas: Una inédita descripción de principios del siglo XVIII, por IGNACIO CABANO VÁZQUEZ 83
- La economía marítima de Sada y Fontán en la época precapitalista: Los salazoneros catalanes, por ANTONIO MEIJIDE PARDO 91
- Lendo ó Padre Martín Sarmiento, por XULIO CUNS LOUSA, ... 105
- A fidalguía galega a comenzos do s. XIX: A obra de Froylán Troche y Zúñiga ... 117
- A construcción da Fonte de Diana, por XESÚS TORRES REGUEIRO e ANTÓN GARCÍA GONZÁLEZ 119
- La "gripe" de 1918-19 en Betanzos, por CARLOS M. FERNÁNDEZ FERNÁNDEZ e XOSÉ M. VEIGA FERREIRA 143
- Entre a tentación abolicionista e o conformismo: A cuestión foral durante a Segunda República, por MIGUEL CABO VILLAVERDE 159
- Os primeiros meses da Guerra: Betanzos, Xullo-Novembro de 1936, por EMILIO GRANDÍO SEOANE 165
- Os apuntes inéditos redactados por Salvador Etcheverría Brañas para a continuación das súas memorias políticas, por ISABEL GÓMEZ RIVAS 175

ARTE, LITERATURA, ANTROPOLOXÍA...

- Dos iglesias románicas del Ayuntamiento de Oleiros, por JOSÉ CARDESO LIÑARES 195
- Analogías entre dos iglesias románicas de la comarca de Betanzos, por Mª DEL PILAR CARRILLO LISTA 201
- San Francisco de Betanzos: nuevas aportaciones a su programa iconográfico, por Mª DOLORES FRAGA SAMPEDRO 207
- La vinculación de Fernán Pérez de Andrade con tres iglesias lucenses, por MARTA PÉREZ MARTÍNEZ 227
- La Torre del Reloj: [notas para un informe de 1917-27], por FRANCISCO JAVIER MARTÍNEZ SANTISO 233
- Alteraciones en la fábrica de la ex-iglesia conventual de San Francisco de La Coruña (1835-1991), por Mª DOLORES BARRAL RIVADULLA 239
- Iglesia de San Salvador de Bergondo: Actuaciones en la década de los 80, por CONCHA FONTENLA SAN JUAN 251
- Los cruceros de la comarca de Betanzos (I), Por JUAN JOSÉ BURGOA FERNÁNDEZ 259

- La construcción y gestión de un espacio escénico: El Teatro Jofre de Ferrol a través de la documentación del Hospital de Caridad, por JESÚS ÁNGEL SÁNCHEZ GARCÍA y CARLOS M. FERNÁNDEZ FERNÁNDEZ 275
- Luis Seoane: a pintura como sinal de identidade, por MANUEL A. CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ 295
- Betanzos ante el objetivo de LVC (II) 301
- Homenaxe a Fernando García Acuña, por JOSÉ ANTONIO MIGUEZ 305
- El manantial de Espenuca, por CARLOS PENELAS 308
- Fernando García Acuña no panorama da Literatura Galega, por CONCEPCIÓN DELGADO CORRAL 309
- En el viejo camino, por JOSÉ ANTONIO MIGUEZ 315
- Poemas de la vejez, por JOSÉ ANTONIO MIGUEZ 317
- Xogos Florais, por XULIO CUNS LOUSA 325
- De la cilla de un maestro: Ayer y hoy, según el criterio de su Real Academia, de casos dificultosos en la enseñanza de la ortografía española (II), por BRAIS DA BOUZA 341

ENTIDADES CULTURAIS E DEPORTIVAS...
- Entidades e asociacións culturais 361
- Cara a unha sociedade do ocio ¿Que ocio?, por MIGUEL SÁNCHEZ ORTIZ ... 367
- El Centro de Formación Ocupacional, por JUSTO J. PEDREIRA DOPICO 367
- Banda Municipal de Betanzos, por FRANCISCO LÓPEZ LÓPEZ 368
- Programa de Educación Ambiental "Vive a Natureza", por CEM 370

ACONTECEMENTOS DO ANO 371
- Pregón da Festa do Viño, por MANUEL ÁLVAREZ TORNEIRO 382
- Pregón das Festas Patronais: "El anhelo de subir al cielo", por FERNANDO ARRABAL 392
- Función do Voto: Invocación do Alcalde a San Roque, Patrón da Cidade, por MANUEL LAGARES 394

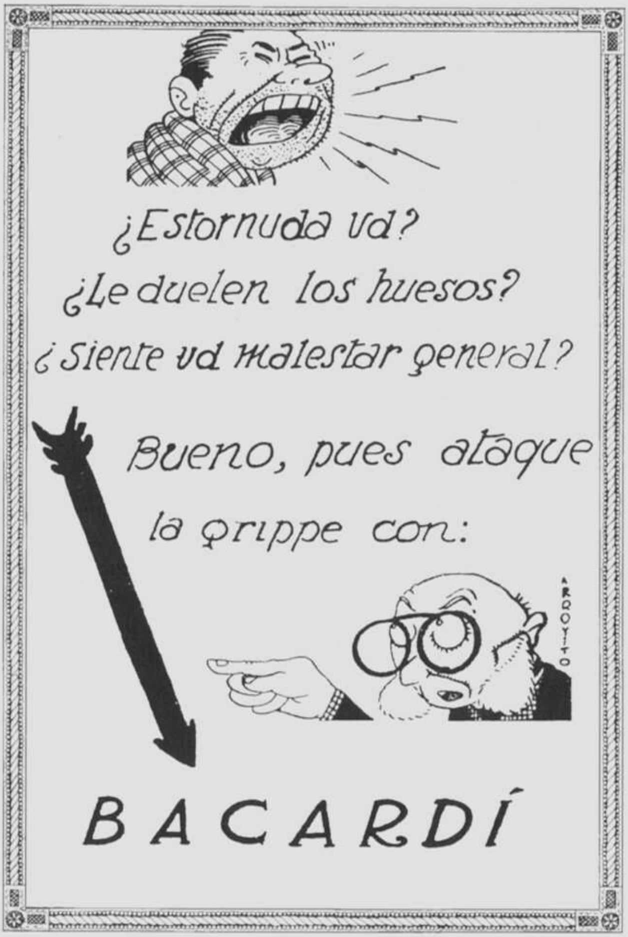
¿Estornuda vd?
¿Le duelen los huesos?
¿Siente vd malestar general?
Bueno, pues ataque
la grippe con:
ARROYITO
BACARDÍ

HISTORIA...

Erias
XI-1985